

Garlicki, Andrzej

„Inaczej o historii Polski 1945–1989”, Henryk Słabek, Warszawa 2000 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 92/1, 150

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

a tradycją i rozsądkiem, cenzurę i mimikrę, po pola współpracy i napięcia między władzą państwową jako zleceniodawcą i środowiskami naukowymi. W jednym wypadku (artykuł Christopa M i c k a o niemieckich badaczach i technicach, wywiezionych po 1945 r. do ZSRR) omawiany jest *casus specialis* środowiska, które najpierw z pełnym przekonaniem służyło rodzimemu reżimowi, by potem sumiennie pracować dla niedawnego wroga. Konfrontacja sytuacji w ZSRR z Niemcami hitlerowskimi pokazuje, że w tym drugim przypadku — zwłaszcza na uniwersytetach i w naukach ścisłych — liczba konfliktów między nauką a władzą była znacznie mniejsza. W sumie tom, bogaty w ustalenia szczegółowe, ciekawy jednak przede wszystkim ze względu na różnorodność omawianych płaszczyzn, przynosi widoczny postęp w badaniach nad historią nauki i środowisk z nią związanych w epoce stalinizmu.

W. B.

Henryk S ł a b e k, *Inaczej o historii Polski 1945–1989*, Wydawnictwo Philip Wilson, Warszawa 2000, s. 256.

Książka zawiera artykuły z lat 1992–1999 zgrupowane w trzech częściach („U podstaw odpowiedzi”, „Inteligencja i kultura”, „Państwo i naród”), poprzedzone wstępem zatytułowanym „Szanse II Rzeczypospolitej”. Autor jest emerytowanym profesorem w Instytucie Historii PAN, gdzie przez wiele lat był kierownikiem Zakładu Historii Polski Ludowej zajmując się historią społeczną powojennej Polski. W 1997 r. wydał książkę „Intelektualistów obraz własny w świetle dokumentów autobiograficznych 1944–1989”, która spotkała się z żywym i pozytywnym odzewem. Henryk S ł a b e k jest nie tylko znawcą historii najnowszej Polski, ale ma też wyrazisty na nią pogląd. W przedmowie do omawianego zbioru artykułów stwierdza, że „najogólniejszy sens i *novum* książki miałyby się wyrażać w jej polemicznym tonie zarówno wobec historiografii »pezetpeerowskiej«, jak i historiografii »solidarnościowej«. Ich ważnym wspólnym znamionom — zapóźnienie metodologiczne, służebny charakter zachowań wobec polityki i elit politycznych, przedkładanie celów funkcjonalnych nad prawdę itp. — próbuje się przeciwstawić wartości nowoczesnej historii społecznej; jej dążność do demokratyzowania i „unaukowienia« pisarstwa historycznego”.

Wszystkie teksty były wcześniej publikowane (na ogół w „Dziejach Najnowszych”), znane są więc wąskiemu kręgowi specjalistów. Zebrane w książce nabierają jednak nowego znaczenia, stając się swoistym manifestem postawy badawczej autora, a zarazem zaproszeniem do, miejmy nadzieję, owocnej dyskusji.

A. G.

(Zapiski sporządzili: W. B. — Włodzimierz Borodziej, A. G. — Andrzej Garlicki, W. L. — Włodzimierz Lengauer, P. W. — Piotr Węcowski, A. W. — Andrzej Wyrobisz).